

การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน ของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา

The Current Instructional Practices and Problems of Providing Instruction of Instructors at Burapha University

รศ.ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย รศ.ดร.ฉลอง ทับศรี
รศ.ศักดิ์ดา สุขปรีดี ผศ.ดร.มนตรี แฉ่มกลีกร
ผศ.ดร.อนงค์ วิเศษณ์สุวรรณ ผศ.สุจินดา ม่วงมี
ดร.ปริญญากองสอน ดร.อาพันธ์ รัตนจินต
ผศ.ดร.ระพีพันธ์ ฉายวิมล *

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอน ปัญหาการจัดการเรียนการสอน และความต้องการในการพัฒนาการเรียนการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา ตามความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิต โดยจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา ได้แก่ กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิธีดำเนินการวิจัยใช้การ

สำรวจข้อมูลและการสนทนากลุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจข้อมูล ได้แก่ คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 300 คน ได้จากการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และนิสิตระดับปริญญาตรี ภาคปกติ มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีการศึกษา 2546 จำนวน 2,000 คน ได้จากการสุ่มแบบสัดส่วน (Quota Sampling) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำ Focus Group ได้แก่ คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยบูรพา 45 คน และนิสิต

ระดับปริญญาตรีภาคปกติของมหาวิทยาลัยบูรพา 45 คน ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ด้านสภาพการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา คณาจารย์มีความคิดเห็นว่าการจัดทำประมวลการสอนครบทุกวิชา ใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากที่สุด พฤติกรรมการสอนของคณาจารย์อยู่ในระดับดีมาก รับผิดชอบการสอนครบถ้วน มีการใช้สื่อการสอนสม่ำเสมอ วัดและประเมินผลโดยเน้นเนื้อหาวิชาและกระบวนการเรียนรู้ มีการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ ส่วนนิสิตมีความคิดเห็นว่าการสอนที่คณาจารย์ใช้มากที่สุด ได้แก่ การสอนแบบบรรยาย พฤติกรรมการสอนของคณาจารย์อยู่ในระดับดีปานกลาง พฤติกรรมการสอนที่คณาจารย์ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ การมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีการใช้สื่อการสอนสม่ำเสมอ และมีการวัดประเมินผลการเรียนรู้โดยเน้นการวัดเนื้อหาวิชาและกระบวนการเรียนรู้ด้วยแบบทดสอบมากที่สุด

2. ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา คณาจารย์มีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนที่พบมากที่สุด ได้แก่ ไม่มีเวลาเตรียมการสอนเนื่องจากภาระงานสอนและงานอื่นๆ มากเกินไป นิสิตไม่มีความพร้อม ขาดความมุ่งมั่นในการเรียน ขาดความรับผิดชอบ ขาดความอดทน ขาดระเบียบวินัย ไม่กล้าแสดงออก ไม่ตรงต่อเวลา พื้นฐานไม่ดี อุปกรณ์การสอนประจำห้องเรียนไม่เพียงพอ จำนวนนิสิตในชั้นเรียนมากเกินไป ทำให้การวัดและประเมินผลทำได้ยาก และไม่มีเวลาปรับปรุงการสอนเนื่องจากภาระงานสอนมาก

ส่วนนิสิตมีความคิดเห็นว่าปัญหาการดำเนินการสอนที่พบมากที่สุด ได้แก่ อาจารย์ขาดเทคนิคการสอน ขาดกิจกรรมการปฏิบัติ เน้นการบรรยายมากเกินไป อธิบายไม่ชัดเจน การใช้แผ่นโปสเตอร์ของอาจารย์ตัวหนังสือเล็กมองไม่ค่อยเห็น เปลี่ยนแผ่นโปสเตอร์เร็วเกินไป เครื่องฉายไม่มีคุณภาพ ไม่มีการวัดและประเมินผลเป็นระยะ วัดและประเมินผลความจำมากกว่าการนำไปใช้ และข้อสอบยากเกินไป

3. ความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา คณาจารย์ต้องการได้รับการพัฒนาตนเองในด้านการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด ในเรื่องต่อไปนี้เป็นรูปแบบและเทคนิคการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้วิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ ช่วงเวลา 3-5 วัน ณ สถานที่ภายในมหาวิทยาลัยบูรพา ส่วนนิสิตต้องการให้คณาจารย์เตรียมการสอนล่วงหน้าและเข้าสอนให้ตรงเวลา สอนให้สนุกสนาน ไม่น่าเบื่อหน่าย ใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย น่าสนใจ วัดและประเมินผลเป็นระยะ สม่ำเสมอเพื่อพัฒนานิสิต และปรับปรุงเนื้อหาวิชาที่สอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ

Abstract

The study aimed to investigate the current instructional practices, problems, of instruction and the needs for instruction improvement of instructors at Burapha University according to instructors and students perception. The survey and focus group approach were used for data collection. The sample in the study were from three main academics area, They were : Humanity and Social Science, Science and Technology, and Health Science area, comprised of 300 instructors selected

by mean of stratified random sampling, and 2000 undergraduate full time students in the academic year of 2003 selected by quota sampling method. The sample used for the focus group were 45 instructors and 45 students, purposively selected. The statistics for the data analysis were percentage and content analysis.

The results of the study were :

1. Concerning current instructional practices as viewed by the instructors themselves, it was

indicated that they have prepared course syllabus for all the course they taught. The instruction method they used the most is lecturing. They rated their teaching performance at a very good level. Instructors thought they have well covered all their instruction periods. They have regularly utilized instructional media during the instruction. The evaluation was based on both the content and the learning process. They have regularly adjusted their instruction. On the other hand, students viewed their instructor's instruction that the instructional method their instructor used the most is the lecturing method. The instructor's teaching performance was rated as moderate. The instruction activity that the instructors used the most is reporting assignment. The instructor's regularly used instructional media during instruction. The evaluation was base on both content and learning process using test items.

2. Concerning current instructional practices as viewed by the instructors, The most problem is shortage of time to prepare for instruction

due to overloading in teaching load and other assignments. Other problems are; students are not

self-prepared nor self-motivated, lack of responsibility, lack of determination, lack of discipline, withdrawal, unpunctual, lack of academic foundation, inadequate classroom facilities, too clouded classroom (which lead to difficulty in evaluation) and no workload adjustment. While students viewed the most problem of the instruction as the lack of instructional technique, lack of practical activity, too much emphasis on learning, not having clear explanation, the letters written in overhead transparency are too small, turning the transparency too soon, low quality projector, lack of periodically evaluation, the evaluation is more on memorization rather than the application and the tests item are too far difficult.

3. For the needs for their instructional improvement, it was found that the instructors need to improve themselves on model and instructional technique for learner-centered. It was suggested that a 3-5 days work shop at the university is most appropriate. For students, They need their instructors to prepare the instruction in advance and get in the class on time. They expect the enjoyable instruction; not a boring class, using various interesting instructional media. The evaluation should be conducted regularly in order to help develop students and the content should be revised to be up to date.

คำสำคัญ ปัญหาการจัดการเรียนการสอน / มหาวิทยาลัยบูรพา

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545 มาตรา 22 กำหนดว่า การศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ นอกจากนี้ ในมาตรา 24 ยังได้กำหนดรายละเอียดของการจัดกระบวนการเรียนรู้ว่า ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545)

แต่สภาพการจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ทั้งทางด้านวิชาการ หลักสูตร เนื้อหาสาระ และกระบวนการเรียนการสอน การเรียนรู้เป็นการศึกษาแบบท่องจำความรู้ และเรียนวิชาชีพแบบแก่งแย่งแข่งขันเพื่อตัวเองมาก การบริหารจัดการด้านการศึกษาของไทยยังล้าหลังกว่าประเทศอื่น คือยังเป็นศูนย์รวมอยู่ในระบบราชการที่ขาดความคล่องตัวและขาดประสิทธิภาพ ครูอาจารย์ส่วนใหญ่มีคุณภาพปานกลางถึงต่ำ (วิทยากร เชียงกูล. 2541, อ้างอิงจาก จันทรรักษ์ ภาพุท. 2545 หน้า 1) และข้อมูลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยปี 2544 ของสถาบันนานาชาติเพื่อพัฒนาการจัดการ(International Institute for Management Development) ระบุว่าระบบการศึกษาและการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยของไทย

ไม่สามารถสนองตอบความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ โดยอยู่ในอันดับที่ 47 และ 46 ตามลำดับ จาก 49 ประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545, หน้า 5)

มหาวิทยาลัยบูรพาเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่งของประเทศไทย ที่มีความมุ่งมั่นในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนของชาติให้มีคุณภาพตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แต่จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของมหาวิทยาลัยบูรพาโดยผู้ประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) ในปีการศึกษา 2546 ผลการประเมินส่วนหนึ่งบ่งชี้ว่า การจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยยังสามารถปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นภายใต้ทรัพยากรและขีดความสามารถที่มีอยู่สูง (หนังสือที่ ศร 0528/0669 ลงวันที่ 20 สิงหาคม 2546) สอดคล้องกับผลการวิจัยของจันทรรักษ์ ภาพุท (2545, หน้า 78) ที่พบว่าประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา ตามความคิดเห็นของนิสิตที่ควรปรับปรุงมากที่สุดคือ วัตถุประสงค์และเนื้อหาของหลักสูตร รองลงมาได้แก่การจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไป และความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต

ด้วยการตระหนักถึงความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงมีการวิจัยศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอนของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยบูรพา โดยใช้หลักการและแนวคิดของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Centered) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545) เป็นกรอบแนวคิดสำคัญในการวิจัย เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับปรับปรุงพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพาตามความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิต ในด้านการเตรียมการสอน การดำเนินการสอน การใช้สื่อการสอน การวัดและประเมินผล และด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน โดยจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา ได้แก่ กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

2. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพาตามความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิต ในด้านการเตรียมการสอน การดำเนินการสอน การใช้สื่อการสอน การวัดและประเมินผล และด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน โดยจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

3. เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาการเรียนการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพาตามความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิต โดยจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีการศึกษา 2546 จำนวน 514 คน และนิสิตระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ของมหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีการศึกษา 2546 จำนวน 6,565 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ 1) สภาพการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา 2) ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา 3) ความต้องการในการพัฒนาการเรียนการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา

3. ระยะเวลาที่ทำการวิจัย เดือนกันยายน 2546 - ตุลาคม 2547 โดยเก็บรวบรวมข้อมูล ณ มหาวิทยาลัยบูรพา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสำรวจข้อมูล (Survey) โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อให้ได้ข้อสรุปในประเด็นของสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน และความต้องการในการพัฒนาการเรียนการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา และมีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับกลุ่มตัวอย่างบางส่วน ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง

1. คณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีการศึกษา 2546 จำนวน 300 คน ได้จากการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา คือ กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 100 คน กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 134 คน กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 66 คน เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วเสร็จ ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 288 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.00

2. นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีการศึกษา 2546 จำนวน 2000 คน ได้จากการสุ่มแบบสัดส่วน (Quota Sampling) จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา คือ กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 970 คน กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 722 คน กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 308 คน เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วเสร็จ ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1705 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.25

เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ

1 แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ผู้สอน มีลักษณะผสมผสานระหว่างข้อคำถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน และ ตอนที่ 3 ความต้องการได้รับการพัฒนา การจัดการเรียนการสอนแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงสภาพ (Face Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ และผ่านการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถามและภาษาที่ใช้

2 แบบสอบถามสำหรับนิสิต มีลักษณะผสมผสานระหว่างข้อคำถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน และ ตอนที่ 3 ความต้องการได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยบูรพา แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงสภาพ (Face Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ และผ่านการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถามและภาษาที่ใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยนำแบบสอบถามกับคณาจารย์และนิสิตในคณะวิชาต่าง ๆ ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 15 กันยายน 2546 ถึงวันที่ 15 ตุลาคม 2547 หลังจากนั้นคณะผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับกลุ่มตัวอย่างบางส่วนเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows version 10.11 ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพเพื่อแปลความ ตีความ และสรุปความจากข้อมูลการสนทนากลุ่ม

สรุปผลการวิจัย

ภาพรวมของมหาวิทยาลัย

1. การเตรียมการสอนที่ปฏิบัติมากที่สุดตามความคิดเห็นของคณาจารย์ ได้แก่ มีการจัดทำประมวลการสอนครบทุกวิชา วิธีสอนที่ใช้มากที่สุดตามความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตสอดคล้องกัน คือ การสอนแบบบรรยาย พฤติกรรมการสอนตามความคิดเห็นของคณาจารย์อยู่ในระดับดีมาก โดยพฤติกรรมการสอนที่ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ การรับผิดชอบการสอนครบถ้วน ส่วนนิสิตมีความคิดเห็นว่าพฤติกรรมการสอนของคณาจารย์อยู่ในระดับดีปานกลาง โดยพฤติกรรมการสอนที่คณาจารย์ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ การมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การใช้สื่อการสอนตามความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตสอดคล้องกันว่ามีการใช้สื่อการสอนสม่ำเสมอ การวัดและประเมินผลตามความคิดเห็นของคณาจารย์ พบว่าเน้นการวัดเนื้อหาวิชาและกระบวนการเรียนรู้ วัดและประเมินผลเป็นระยะเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และใช้การประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีหลากหลาย ส่วนนิสิตมีความคิดเห็นว่าคณาจารย์เน้นการวัดเนื้อหาวิชาและกระบวนการเรียนรู้ วัดและประเมินผลปลายภาคเรียนเพื่อตัดสินผลการเรียน และใช้แบบทดสอบมากที่สุด

การปรับปรุงการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของคณาจารย์ พบว่ามีการปรับปรุงอย่างมีนัยสำคัญ

2. ปัญหาการเตรียมการสอนที่พบบ่อยมากที่สุดตามความคิดเห็นของคณาจารย์ ได้แก่ ไม่มีเวลาเตรียมการสอน เนื่องจากภาระงานสอนและงานอื่นๆ มากเกินไป ปัญหาการคัดัดนการสอนที่พบบ่อยที่สุดตามความคิดเห็นของคณาจารย์ ได้แก่ นิสิตไม่มีความพร้อม ขาดความมุ่งมั่นในกรเรียน ขาดความรับผิดชอบ ขาดความเอนกดัน ขาดระเบียบวินัย ไม่กล้าแสดงออก ไม่ตรงต่อเวลา พื้นฐานไม่ดี ส่วนนิสิตมีความคิดเห็นว่ปัญหาการดำเนินการสอนที่พบบ่อยที่สุด ได้แก่ อาจารย์ขาดเทคนิคการสอน ขาดกิจกรรมการปฏิบัติในชั้นเรียนบรรยายมากเกินไป อธิบายไม่ชัดเจน ปัญหาการใช้สื่อการสอนที่พบบ่อยที่สุดตามความคิดเห็นของคณาจารย์ ได้แก่ อุปกรณ์การสอนประจำห้องเรียนไม่เพียงพอ ส่วนนิสิตมีความคิดเห็นว่ปัญหาการใช้สื่อการสอนที่พบบ่อยที่สุด ได้แก่ ภาพฉายไม่ชัด ภาพเปลี่ยนผ่านโปร้งใสเร็วเกินไป ภาพฉายไม่มีคุณภาพ ปัญหาการวัดและประเมินผลที่พบบ่อยที่สุดตามความคิดเห็นของคณาจารย์ ได้แก่ จำนวนนิสิตในชั้นเรียนมากเกินไปทำให้การวัดและประเมินผลทำได้ยาก ส่วนนิสิตมีความคิดเห็นว่ปัญหาการวัดและประเมินผลที่พบบ่อยที่สุด ได้แก่ อาจารย์ไม่มีการวัดและประเมินผลเป็นระยะ วัดและประเมินผลความมากกว่าการนำไปใช้ และข้อสอบยากเกินไป ปัญหาการปรับปรุงการสอนที่พบบ่อยที่สุดตามความคิดเห็นของคณาจารย์ ได้แก่ ไม่มีเวลาปรับปรุงการสอน เนื่องจากภาระงานสอนมากเกินไป

3. คณาจารย์ต้องการได้รับการพัฒนาตนเองในด้านการจัดการเรียนการสอนมากที่สุดในเรื่องต่อไปนี้ คือรูปแบบและเทคนิคการสอน

แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้วิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ ระหว่าง 3-5 วัน ณ สถานที่ภายในมหาวิทยาลัยบูรพา นิสิตต้องการให้คณาจารย์พัฒนาการเรียนการสอนมากที่สุดในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ต้องการให้คณาจารย์เตรียมการสอนล่วงหน้าและเข้าสอนให้ตรงเวลา ต้องการให้คณาจารย์สอนให้สนุกสนาน ไม่น่าเบื่อหน่าย ต้องการให้คณาจารย์ใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย น่าสนใจ ต้องการให้คณาจารย์วัดและประเมินผลเป็นระยะสม่ำเสมอเพื่อพัฒนานิสิต ต้องการให้คณาจารย์ปรับปรุงเนื้อหาวิชาที่สอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ

กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1. การเตรียมการสอนที่ปฏิบัติมากที่สุดตามความคิดเห็นของคณาจารย์ ได้แก่ มีการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรและมีการทบทวนบทเรียนก่อนสอน วิธีสอนที่ใช้มากที่สุดตามความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตมีความสอดคล้องกัน คือการสอนแบบบรรยาย พฤติกรรมการสอนตามความคิดเห็นของคณาจารย์ พบว่ามีพฤติกรรมการสอนในระดับดีมาก โดยพฤติกรรมที่ดีที่คณาจารย์ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ การถามคำถามคาบการสอนครบถ้วน ส่วนนิสิตมีความคิดเห็นว่พฤติกรรมการสอนของคณาจารย์อยู่ในระดับดีปานกลาง โดยพฤติกรรม การสอนที่คณาจารย์ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ การมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การใช้สื่อการสอนตามความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิตสอดคล้องกันว่มีการใช้สื่อการสอนสม่ำเสมอ การวัดและประเมินผลตามความคิดเห็นของคณาจารย์พบว่าเน้นการวัดเนื้อหาวิชากระบวนการเรียนรู้และคุณธรรม มีการวัดและประเมินผลเป็นระยะเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และใช้การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธี

หลากหลาย ส่วนนิสิตมีความคิดเห็นว่าคุณาจารย์เน้นการวัดเนื้อหาวิชาและกระบวนการเรียนรู้ มีการวัดและประเมินผลปลายทางเรียนเพื่อตัดสินผลการเรียน และใช้แบบทดสอบมากที่สุด การปรับปรุงการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของคุณาจารย์ พบว่ามีการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

2. ปัญหาการเตรียมการสอนที่พบมากที่สุดตามความคิดเห็นของคุณาจารย์ ได้แก่ ไม่มีเวลาเตรียมการสอน เนื่องจากภาระงานสอนและงานอื่น ๆ มากเกินไป ปัญหาการดำเนินการสอนที่พบมากที่สุดตามความคิดเห็นของคุณาจารย์ ได้แก่ นิสิตไม่มีความพร้อม ขาดความมุ่งมั่นในการเรียน ขาดความรับผิดชอบ พื้นฐานไม่ดี ส่วนนิสิตมีความคิดเห็นว่าคุณาจารย์ดำเนินการสอนที่พบมากที่สุด ได้แก่ อาจารย์ขาดเทคนิคการสอน ขาดกิจกรรมการปฏิบัติ เน้นการบรรยายมากเกินไป อธิบายไม่ชัดเจน ปัญหาการใช้สื่อการสอนที่พบมากที่สุดตามความคิดเห็นของคุณาจารย์ ได้แก่ อุปกรณ์การสอนประจำห้องเรียนไม่เพียงพอ ส่วนนิสิตมีความคิดเห็นว่าคุณาจารย์ใช้สื่อการสอนที่พบมากที่สุด ได้แก่ การใช้แผ่นใสของอาจารย์ ตัวหนังสือเล็กมองไม่ค่อยเห็น เปลี่ยนแผ่นใสเร็วเกินไป เครื่องฉายภาพไม่มีคุณภาพ ปัญหาการวัดและประเมินผลที่พบมากที่สุดตามความคิดเห็นของคุณาจารย์ ได้แก่ จำนวนนิสิตในชั้นเรียนมากเกินไป ทำให้การวัดและประเมินผลทำได้ยาก ส่วนนิสิตมีความคิดเห็นว่าคุณาจารย์วัดและประเมินผลความจำมากกว่าการนำไปใช้ปัญหาการปรับปรุงการสอนที่พบมากที่สุดตามความคิดเห็นของคุณาจารย์ ได้แก่ หนังสือค้นคว้าในหอสมุดมหาวิทยาลัยมีน้อย ทำให้การปรับปรุงการสอนไม่ดี

3. คุณาจารย์ต้องการได้รับการพัฒนาตนเองในด้านการจัดการเรียนการสอนมากที่สุดในเรื่องต่อไปนี้ คือรูปแบบ และเทคนิคการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้วิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ ระหว่าง 3-5 วัน ณ สถานที่ภายนอกมหาวิทยาลัยบูรพา นิสิตต้องการให้คุณาจารย์พัฒนาการเรียนการสอนมากที่สุดในด้านต่างๆ ได้แก่ ต้องการให้คุณาจารย์เตรียมการสอนล่วงหน้าและเข้าสอนให้ตรงเวลา ต้องการให้คุณาจารย์สอนให้สนุกสนาน ไม่น่าเบื่อหน่าย ต้องการให้คุณาจารย์ใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย น่าสนใจ ต้องการให้คุณาจารย์วัดและประเมินผลเป็นระยะสม่ำเสมอเพื่อพัฒนานิสิต ต้องการให้คุณาจารย์ปรับปรุงเนื้อหาวิชาที่สอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ

กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1. การเตรียมการสอนที่ปฏิบัติมากที่สุดตามความคิดเห็นของคุณาจารย์ ได้แก่ มีการจัดทำประมวลการสอนครบทุกวิชา วิธีสอนที่ใช้มากที่สุดตามความคิดเห็นของคุณาจารย์และนิสิตมีความสอดคล้องกัน ได้แก่ การสอนแบบบรรยาย พฤติกรรมการสอนตามความคิดเห็นของคุณาจารย์ พบว่ามีพฤติกรรมการสอนในระดับดีมาก โดยพฤติกรรมการสอนที่คุณาจารย์ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ การรับผิดชอบคาบการสอนครบถ้วน ส่วนนิสิตมีความคิดเห็นว่าคุณาจารย์การสอนของคุณาจารย์อยู่ในระดับดีปานกลาง โดยพฤติกรรมการสอนที่คุณาจารย์ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ การมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การใช้สื่อการสอนตามความคิดเห็นของคุณาจารย์และนิสิตสอดคล้องกันว่าการใช้สื่อการสอนสม่ำเสมอ การวัดและประเมินผลตามความคิดเห็นของคุณาจารย์ พบว่าเน้นการวัดเนื้อหาวิชาและกระบวนการเรียนรู้ มีการวัดและ

ประเมินผลเป็นระยะเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และใช้การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงด้วย วิธีการหลายส่วน นิสิตมีความคิดเห็นว่าคณาจารย์ เน้นการวัดเนื้อหาวิชาและกระบวนการเรียนรู้ มีการวัดและประเมินผลปลายภาคเรียนเพื่อตัดสิน ผลการเรียน และใช้แบบทดสอบมากที่สุด การ ปรับปรุงการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของ ตัวคณาจารย์เอง พบว่ามีการปรับปรุงการเรียน การสอนอย่างสม่ำเสมอ

2. ปัญหาการเตรียมการสอนที่พบมากที่สุดตามความคิดเห็นของคณาจารย์ ได้แก่ ไม่มี เวลาเตรียมการสอน เนื่องจากภาระงานด้านและงานอื่น ๆ มากเกินไป ปัญหาการดำเนินการสอนที่พบมากที่สุดตามความคิดเห็นของคณาจารย์ ได้แก่ นิสิตขาดความรู้พื้นฐาน ขาดความพร้อมในการเรียน ไม่สนใจการเรียน ขาดระเบียบวินัย ไม่อดทน ไม่กล้าแสดงออก ส่วนนิสิตมีความ คิดเห็นว่าปัญหาการดำเนินการสอนที่พบมากที่สุด ได้แก่ อาจารย์ขาดเทคนิคการสอน ขาดกิจกรรม การปฏิบัติ เน้นการบรรยายมากเกินไป อธิบาย ไม่ชัดเจน ปัญหาการใช้สื่อการสอนที่พบมากที่สุดตามความคิดเห็นของคณาจารย์ ได้แก่ อุปกรณ์การสอนประจำห้องเรียนไม่เพียงพอ ส่วน นิสิตมีความคิดเห็นว่าปัญหาการใช้สื่อการสอนที่พบมากที่สุด ได้แก่ การใช้แผ่นโปรเจกเตอร์ของ อาจารย์ ตัวหนังสือเล็กมองไม่ค่อยเห็น เปลี่ยน แผ่นโปรเจกเตอร์เร็วเกินไป เครื่องฉายภาพไม่มี คุณภาพ ปัญหาการวัดและประเมินผลที่พบมากที่สุดตามความคิดเห็นของคณาจารย์ ได้แก่ จำนวน นิสิตในชั้นเรียนมากเกินไป ทำให้การวัดและ ประเมินผลทำได้ยาก ส่วนนิสิตมีความคิดเห็นว่า ปัญหาการวัดและประเมินผลที่พบมากที่สุด ได้แก่ ข้อสอบยากเกินไป ปัญหาการปรับปรุงการสอน ที่พบมากที่สุดตาม ความคิดเห็นของคณาจารย์

ได้แก่ นิสิตไม่ตั้งใจเรียนทำให้หมดกำลังใจในการ พัฒนาปรับปรุงการสอน

3. คณาจารย์ต้องการได้รับการพัฒนา ตนเองในด้านการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด ในเรื่องต่อไปนี้เป็น คือ รูปแบบและเทคนิคการสอน แบบนั้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้วิธีการศึกษา ค้นคว้าและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ใช้เวลา 3-5 วัน ณ สถานที่ภายในมหาวิทยาลัยบูรพา นิสิต ต้องการให้คณาจารย์พัฒนาการเรียนการสอน มากที่สุดในด้านต่าง ๆ คือ ต้องการให้คณาจารย์ เตรียมการสอนล่วงหน้าและเข้าสอนให้ตรงเวลา ต้องการให้คณาจารย์สอนให้สนุกสนาน ไม่น่าเบื่อหน่าย ต้องการให้คณาจารย์ใช้สื่อการสอน ที่หลากหลายน่าสนใจ ต้องการให้คณาจารย์ วัดและประเมินผลเป็นระยะสม่ำเสมอเพื่อพัฒนา นิสิต ต้องการให้คณาจารย์ปรับปรุงเนื้อหาวิชา ที่สอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ

กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

1. การเตรียมการสอนที่ปฏิบัติมากที่สุด ตามความคิดเห็นของคณาจารย์ ได้แก่ มีการศึกษา ค้นคว้าหาหลักสูตรและมีการทบทวนบทเรียน ก่อนสอน วิธีสอนที่ใช้มากที่สุดตามความคิดเห็น ของคณาจารย์และนิสิตมีความสอดคล้องกัน ได้แก่ การสอนแบบบรรยาย พฤติกรรมการสอนตาม ความเห็นของตัวคณาจารย์เอง พบว่า มี พฤติกรรมการสอนในระดับดีมาก โดยพฤติกรรม การสอนที่คณาจารย์ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ การตั้งคำถามประกอบการสอนครบถ้วน ส่วนนิสิต มีความคิดเห็นว่าพฤติกรรมการสอนของคณาจารย์ อยู่ในระดับดีปานกลาง โดยพฤติกรรมการสอน ที่คณาจารย์ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ การมอบหมาย ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การใช้สื่อ การสอนตามความคิดเห็นของคณาจารย์และนิสิต สอดคล้องกันว่ามีการใช้สื่อการสอนสม่ำเสมอ

การวัดและประเมินผลตามความคิดเห็นของคณาจารย์ พบว่าเน้นการวัดเนื้อหาวิชากระบวนการเรียนรู้และคุณธรรม มีการวัดและประเมินผลเป็นระยะเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และใช้การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีหลากหลาย ส่วนนิสิตมีความคิดเห็นว่าคณาจารย์เน้นการวัดเนื้อหาวิชาและกระบวนการเรียนรู้ มีการวัดและประเมินผลปลายภาคเรียนเพื่อตัดสินผลการเรียน และใช้แบบทดสอบมากที่สุด การปรับปรุงการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของคณาจารย์ พบว่ามีการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

2. ปัญหาการเตรียมการสอนที่พบมากที่สุดตามความคิดเห็นของคณาจารย์ ได้แก่ 1. ไม่มีเวลาเตรียมการสอน เนื่องจากภาระงานสอนและงานอื่น ๆ มากเกินไป ปัญหาการดำเนินการสอนที่พบมากที่สุดตามความคิดเห็นของคณาจารย์ ได้แก่ นิสิตไม่มีความพร้อม ขาดความมุ่งมั่นในการเรียน ไม่กล้าแสดงออก ไม่ตรงต่อเวลา พื้นฐานไม่ดี ส่วนนิสิตมีความคิดเห็นว่าปัญหาการดำเนินการสอนที่พบมากที่สุด ได้แก่ อาจารย์สอนเกินเวลา ปัญหาการใช้สื่อการสอนที่พบมากที่สุดตามความคิดเห็นของคณาจารย์ ได้แก่ 1. ไม่มีเวลาผลิตสื่อเนื่องจากภาระงานสอนมาก ส่วนนิสิตมีความคิดเห็นว่าปัญหาการใช้สื่อการสอนที่พบมากที่สุด ได้แก่ การใช้แผ่นโปร่งใสของอาจารย์ ตัวหนังสือเล็กมองไม่ค่อยเห็น เปลี่ยนแผ่นโปร่งใสเร็วเกินไป เครื่องฉายภาพไม่มีคุณภาพ ปัญหาการวัดและประเมินผลที่พบมากที่สุดตามความคิดเห็นของคณาจารย์ ได้แก่ 1. ไม่มั่นใจว่าวิธีการวัดและประเมินผลที่ใช้มีประสิทธิภาพจริงหรือไม่ ส่วนนิสิตมีความคิดเห็นว่าเนื้อหาวิชามาก อ่านเตรียมตัวสอบไม่ทัน ปัญหาการปรับปรุงการสอนที่พบมากที่สุด

ตามความคิดเห็นของคณาจารย์ ได้แก่ 1. ไม่มีเวลาปรับปรุงการสอนเพราะภาระงานสอนมาก

3. คณาจารย์ต้องการได้รับการพัฒนาตนเองในด้านการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด ในเรื่องต่อไปนี้เป็น การวิจัยในชั้นเรียน ใช้วิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ ระหว่าง 3-5 วัน ณ สถานที่ภายนอกมหาวิทยาลัยบูรพา นิสิตต้องการให้คณาจารย์พัฒนาการเรียนการสอนมากที่สุดในด้านต่าง ๆ คือ ต้องการให้คณาจารย์เตรียมการสอนล่วงหน้าและเข้าสอนให้ตรงเวลา ต้องการให้คณาจารย์สอนให้สนุกสนาน ไม่น่าเบื่อหน่าย ต้องการให้คณาจารย์ใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย น่าสนใจ ต้องการให้คณาจารย์วัดและประเมินผลเป็นระยะสม่ำเสมอเพื่อพัฒนานิสิต ต้องการให้คณาจารย์ปรับปรุงเนื้อหาวิชาที่สอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าว มีประเด็นที่น่าสนใจบางประการควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ที่พบว่าคณาจารย์มีการเตรียมการสอน มีพฤติกรรมการสอนในระดับดีมากตามความคิดเห็นของคณาจารย์ และระดับคิปานกลางตามความคิดเห็นของนิสิต มีการใช้สื่อการสอนอย่างสม่ำเสมอ มีการวัดและประเมินผล มีการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ แสดงว่าคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยบูรพา มีการจัดการเรียนการสอนครบถ้วนตามองค์ประกอบของการสอน ตามที่ไพฑูริย์ สันถารัตน์ (2523) สรุปไว้ว่าองค์ประกอบสำคัญของการสอนควรประกอบด้วย การวางแผนหรือเตรียมการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การประเมินผล อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจาก

ศักยภาพที่มีอยู่แล้ว ยังสามารถพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนให้สูงขึ้นได้อีก หากสถานภาพแวดล้อมได้รับการปรับปรุงให้เอื้อต่อการเรียนการสอนมากขึ้น ได้แก่ สภาพห้องเรียน อุปกรณ์ประติมากรรมในห้องเรียน การติดตั้งเครื่องปรับอากาศภายในห้องเรียน และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ดังนั้นฝ่ายที่มีส่วนรับผิดชอบจึงควรพิจารณาปรับปรุงพัฒนาสภาพแวดล้อมและบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ประเด็นการใช้วิธีสอนของคณาจารย์ที่พบว่ามีการใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากที่สุดในทุกกลุ่มสาขาวิชา ถึงแม้ว่าตามปกติทั่วไปของการสอนในระดับอุดมศึกษาจะมีการใช้วิธีสอนแบบบรรยายเป็นส่วนใหญ่ก็ตาม แต่เนื่องจากการสอนแบบบรรยายมีข้อจำกัดหลายประการ ซึ่งที่สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544) ได้สรุปว่า เป็นการสอนที่ไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ผู้เรียนไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร เพราะบทบาทและเวลาไม่เอื้อให้แสดงความคิดเห็น ไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะผู้สอนเป็นผู้ผูกขาดความรู้เองเป็นส่วนใหญ่ ไม่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดและพัฒนาความรู้ให้กว้างขวางขึ้นด้วยตนเอง เพราะผู้สอนมักจะคิดให้แล้ว ผู้สอนไม่สามารถประมวลความรู้ได้ครบถ้วน เพราะความรู้ในปัจจุบันมีมากและหลากหลาย ผู้สอนจึงไม่สามารถประมวลมาบรรยายได้หมด และการบรรยายที่ดีทำไม่ได้ทุกคน จะเห็นได้ว่าผู้บรรยายที่ดีมีน้อย ส่วนใหญ่ล้วนแต่บรรยายได้อย่างน่าเบื่อมากกว่า ดังนั้นคณาจารย์ผู้สอนจึงควรพิจารณาปรับปรุงวิธีการสอนให้น่าสนใจ ผู้เรียนเป็นสำคัญมากขึ้น

ประเด็นที่คณาจารย์มีความเห็นว่า พฤติกรรมการสอนของตนเองอยู่ในระดับดีมาก โดยพฤติกรรมการสอนที่ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่

รับผิดชอบการสอนครบถ้วน ในขณะที่นิสิตจึงเป็นผู้ได้รับการสอนโดยตรงจากคณาจารย์มีความเห็นว่า คณาจารย์มีพฤติกรรมการสอนในระดับดีปานกลาง โดยพฤติกรรมการสอนที่ปฏิบัติมากที่สุดคือ การมอบหมายงานให้นิสิตศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การที่คณาจารย์และนิสิตมีความคิดเห็นว่าพฤติกรรมการสอนของคณาจารย์อยู่ในระดับดีมากและดีปานกลางนั้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของกนกวรรณ มณเฑียร (2540) ที่ประเมินผลการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพาตามทัศนะของนิสิต พบว่าผลการสอนของอาจารย์อยู่ในระดับดี และผลการวิจัยของวิจิต ฐิตันท์เรืองชัย (2542) ที่พบว่าประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพามีประสิทธิภาพการสอนดีมาก นอกจากนั้นการที่คณาจารย์และนิสิตมีมุมมองในสถานการณ์เดียวกันแตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากตัวคณาจารย์เองเป็นผู้สอนมีฐานะเป็นผู้ให้บริการก็จะมีมุมมองและรับรู้ในเชิงของการปฏิบัติตามหน้าที่ เมื่อได้สอนครบถ้วนตามที่ได้รับมอบหมายแล้วก็แสดงว่าปฏิบัติตามหน้าที่แล้ว ส่วนนิสิตในฐานะผู้รับบริการก็เป็นผู้ประเมินและรับรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับผลกระทบต่อการเรียน คือการได้รับมอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

นอกจากนี้ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่คณาจารย์มีความเห็นว่า ปัญหาการดำเนินการสอนมีที่บกพร่องมากที่สุด ได้แก่ นิสิตไม่มีความพร้อมทางด้านความรู้ก่อนเข้าเรียน ขาดความรู้พื้นฐาน ขาดความรับผิดชอบ ขาดความอดทน ขาดระเบียบวินัย ไม่กล้าแสดงออก ไม่ตรงต่อเวลา พื้นฐานไม่ดี การที่อาจารย์ผู้สอนมีความคิดดังกล่าวมานั้น ไม่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2545 มาตรา 22 ที่ว่าจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า

ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545) และปรากฏการณ์นี้แสดงให้เห็นในเรื่องของมุมมองและการรับรู้โดยยึดตนเองเป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้ว่าเมื่อเกิดปัญหาหรือสถานการณ์ใดๆ ที่ไม่พึงประสงค์ ผู้เกี่ยวข้องส่วนใหญ่มักจะมองสาเหตุหรือตัวก่อปัญหาไปที่ผู้อื่นหรือสิ่งอื่นก่อน ดังนั้นคณาจารย์จึงควรปรับเปลี่ยนมุมมองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ในขณะที่ปัญหาเดียวกันนี้ นิสิตกลับมีความคิดเห็นว่าปัญหาการดำเนินการสอนที่พบมากที่สุดเกิดจากตัวอาจารย์ ได้แก่ อาจารย์ขาดเทคนิคการสอน ขาดกิจกรรมการปฏิบัติ เน้นการบรรยายมากเกินไป อธิบายไม่ชัดเจน การที่นิสิตมีความคิดดังกล่าว แสดงว่านิสิตให้ความสำคัญและคาดหวังกับตัวคณาจารย์ที่มีต่อความสำเร็จในการเรียนของตนเองมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2528) ที่ได้ศึกษาทัศนคติของนิสิตบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่าองค์ประกอบที่ทำให้นิสิตประสบผลสำเร็จในการเรียนมากที่สุดตามทัศนคติของนิสิตคือครูผู้สอน รองลงมาคือตัวผู้เรียนเอง คณาจารย์จึงควรรับฟังข้อมูลต่างๆ ที่สะท้อนจากนิสิตให้มากขึ้น และพิจารณาปรับปรุงต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัย ไปใช้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการพัฒนาปรับปรุงองค์ประกอบต่างๆของการจัดการเรียนการสอน ให้มีความทันสมัย สะดวกสบาย และเอื้อต่อการเรียนรู้ของนิสิต เช่น สภาพห้องเรียน วัสดุอุปกรณ์ประจำห้องเรียน การจัดชั้นเรียนให้เหมาะสมไม่จัดกลุ่มใหญ่เกินไป เนื่องจากเป็นประเด็นที่พบว่ามีปัญหา

2. ควรจัดให้มีโครงการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ควรจัดสิ่งบริการอำนวยความสะดวกให้แก่อาจารย์ผู้สอนเพิ่มขึ้น เนื่องจากอาจารย์มีภาระงานสอนมากไม่มีเวลาเตรียมการสอนมากนัก

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ มณเฑียร (2540) การประเมินการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพาตามทัศนะของนิสิต. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม., ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จันทร์ชลี มาพูนท. (2545) รายงานการวิจัยเรื่อง การประเมินประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาตามกรอบการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2543) เทคนิคการสอนในระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ไพศาล หวังพานิช. (2543) การวัดและประเมินผลในระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2543) การประเมินผล การวิจัยธรรมนิทัศน์นักศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- วิรัช วงษ์ใหญ่. (2543) การพัฒนาหลักสูตร ระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2543) การประเมินการสอนในระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544) บทสรุปสำหรับผู้บริหาร. โครงการศึกษาวิจัยเรื่องการปฏิรูปการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544) ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย ปี 2544. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดสยามพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545) การรายงานผลการศึกษาระดับชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- Bogdan and Biken. (1992) *Qualitative Research for Educational an Introduction to Theory and Methods*. 2nd ed. MA : Allyn and Bacon.
- Joyce, B. and M. Weil. (1986) *Models of Teaching*. New Jersey : Prentice-Hall, Inc.

